

EETPLEKKE VIR ELKE SAK

Kom kies jou smulgereg

MARIETTE STREICHER

SAAM met wie wil jy vanaand gaan eet — die "elite", die bourgeoisie of die gepeupel? Die "elite" en jou fynproewers sal jy by die Volkskombuis, Spier, Die Ou Stal en La Capannina kry, maar hier moet jy natuurlik 'n styfgestopte beursie hê.

Die Volkskombuis spesialiseer in 'n smoorsnoekvoorgereg vir R1,75. Ander sal dalk eerder wil wegval met die gesogte disse soos Meraai se Hoenderpaai (R2,75), pens en pootjies (R2,95), gebakte lamsribbetjie met vars kruie uit die tuin (R4,50) en eend, gebraai in heuning met okkerneutvulsel vir R4,60. Vir die vleistande is daar kruisskyf vir R4,05 tot gelardeerde biefstuk ("monkey gland") vir R4,65 en op die koop toe growwe brood vir die gesondheidsbewustes.

SLAKKE

Weg van die Suid-Afrikaanse tradisie, kan jy by Signor Giovanni en signorina Maureen in 'n Italiaanse atmosfeer 'n T-been biefstuk vir R3,25 tot filet of bief strogonoff vir R4,75 by die La Capannina geniet. Vir die vreemde tonge bedien signor Giovanni 'n eksotiese dis, Escarcots (slakke), vir R2,50. Visliefhebbers praat met groot lof van Die Ou Stal se visgeregte wat wissel van R1,50 tot R3,95, maar vir die biefeters is daar 'n "economic rump" vir R2,10 tot die groot "Hunter's rump" (R3,95).

BUIITE STELLENBOSCH

'n Entjie buite Stellenbosch is die Spier waar die Slawehuisrysbord vir R4,10 hul spesialiteit is. Tradisionele kos vir R3,50 'n bord, kruisskyf (R4,50) en filet (R4,70) word ook volgens absolute etiket bedien.

Die Lanzerac is bekend vir baie dinge, maar moenie hulle eetsaletes vir R5,80 'n kop, kaasmiddagete (R2,60) en laaste maar nie die minste nie, hulle brood vergeet nie.

GEWONE STUDENTE

Maar ons gewone studente sal maar soos die Engelsman sê net vir "high-days and holidays" daar gaan eet. En hoe gemaak as jy darem die aand by kerslig wil eet en gesels? Vir dié met 'n klassieke agtergrond bied Zorba 'n vriendelike Griekse atmosfeer. Theodore (oftewel Theo) sal sorg vir kwaliteit biefstukke. Jy kry sekerlik waarde vir jou geld as jy R4,35 vir 'n medium lendeskyf (sirloin), R4,85 vir 'n T-been of R4,65 vir 'n gelardeerde biefstuk betaal. Daarby kry jy vars rolletjies en soveel slaai as wat jy voor kans sien. En wie weet, dalk nog 'n glasie wyn op die koop toe. Hou jy van die plekkie; probeer net een maal hulle biefstuk a' la stratos met wynsous, vars sampioene en room (R5,35).

MIDDAGETES

Theos, 'n ware studente-vriend, bedien vanaf volgende week spesiale Matie-middagete wat Wiener Schnitzel (kalfsvleis) of biefstuk met slaai en rolletjies sal wees. En moenie vergeet om hul koffie (25c) te proe nie — dis heerlik! Die Cattle Baron bedien elke middag 'n spesiale middagete (R1,45). Mediumgroot-biefstukke kos R4,90, groot R5,80 en X-groot R7,50. Ierse koffie kos R1,25.

GEPEUPEL

Vir die "gepeupel" se daaglikse behoeftes wat die inwendige mens betref, het Neelsie geen bekendstelling nodig nie. So ook nie die Arizona Spur se verslankers beeslende vir R2,55, T-been spur vir R3,45 en gelardeerde biefstuk vir R3,75 nie. Safari Grill bedien spesiale middagete vir R1,30, mini-biefstuk vir R1,80 en T-been vir R2,00. Yankee

'n Leë koeldrank- en bierblikkie is die stille getuie van nog 'n Matie wat sy eie lewe gered het — ten koste van die kostannie.

Kitchen se mini-biefstuk kos R1,50 en hul super T-been yankee R3,90. Ook die Akker bedien 'n mini-biefstuk, De Akker, teen 'n minimale prys van R1,15

en "Old Man Rump" vir R3,95. By die Rendezvous kan jy biefstukke vir R2,70 kry met aartappelsyfy en slaai. En vir die wat nou nog honger is; in

elke koshuis op hierdie kampus is daar 'n vriendelike jonge dame met 'n volbeskuitblik en wat heerlike koffie met liefde daarby bedien.

TEATERS EN TRADISIES

VAN al die teaters op Stellenbosch, is die H.B. Thom sekerlik die bekendste. Vir 'n gratis sitplek is studente bereid om voor 'n opvoering kaartjies te verkoop. Dit bied dan ook 'n gulde geleentheid om die interessante teatergangers, wie se kleredrag wissel van goue aandtabberds tot uitgerafelde jeans, te besigtig. Plekbespreking vir die H.B. Thom-teater, word gewoonlik by Edrich's gedoen.

TRADISIE

Gepraat van tradisie — het jy al in jou tweede jaar gedurende klastyd 'n mandjie vol growwe brood en maaskaas gepak en jouself tussen die kappertjies langs die Eerste Rivier sit en spyt eet? 'n Ander variasie (net vir seniors) is natuurlik die wingerdlandjies van die Lanzerac . . .

En hoe gemaak as jy die aand in 'n

uiters nie-akademiese amoreuse stemming die opkomende maan agter die Pieke wil bewonder? Die Laan? 'n Praktiese alternatief is natuurlik die koshuiskamer en 'n beker waterige koffie sonder suiker. As jy gelukkig genoeg is, 'n beskuitjie of twee . . .

Watter volwaardige Matie-dame het nog nie op 'n warm somersdag 'n verfrissende stort in Willows se "quad" geniet nie? Of 'n "sjampagne-break-

fast" te Jonkershoek?

Bloktyd is swemtyd en "tan"-tyd. Dit is in hierdie voor-eksamen toestand dat Maties net eenvoudig dinge aanvang waaraan hulle nog nooit eers gedink het nie.

Tradisie: Bergpad draf (gevaarlik), swot, koffiedrink (klets), probleme, sleep, uitmaak, gediggies skryf, "posters" koop, verlang, jou eie ding doen en — Matie wees!

SOKKIES

Vir die Matie wat dansend deur die lewe gaan, het sokkiejolle geen bekendstelling nodig nie. En niks op aarde keer jou om so nou en dan by 'n wildvreemde koshuis 'n bietjie litte te gaan losmaak nie! Die stadsaal is veral gewild waar dit kom by huisdanse en groot funksies. (En hoe moes menige waardige Matie-dame nie al haar "pose" hou terwyl sy met bloeiende blou tone ewe galant by die voordeur afgesien word nie — stadsaal, o stadsaal. . .)

Gedurende Karnaval is menige Matie op sy tone — hetsy in lg. stadsaal, Drie Gewels of elders. Die "Gat" in die LSS bly 'n gewilde dansplek — net jammer dat iemand nog nie die oorspronklikheid aan die dag gelê het om 'n deksel daarop te sit nie: wat is vir 'n nuuskierige en verveelde toeskouer meer ammusant as juis 'n dans in die "Gat"!

GET FRUITY WITH JUICY LUCY.

Juicy Lucy now at the Kentucky Fried Chicken store in Stellenbosch. Serving freshly squeezed 100% pure fruit juices. Juicy Lucy and The Colonel have got together to give you the finest fast food service in town. 100% pure fruit juice plus finger lickin' good Kentucky Fried Chicken, Colonel Burgers, chips, salads and desserts.

FRESH
PURE
FRUIT JUICE

JUICY
LUCY

It's the real thing

TAKE A JUICE TRIP TODAY.

KENTUCKY FRIED CHICKEN,
Trust Bank Centre, Stellenbosch.
Telephone: 6174.

Campbell-Ewald 1243

Kappityt, want karnaval is op hande.

Die Matie

Donderdag, 22 Februarie, 1979

Vier 'gesond' fees

Karnaval is die jaarlikse sosiale hoogtepunt van elke Matie. Dit is so 'n gevestigde tradisie dat 'n mens jou Stellenbosch nie daarsonder kan voorstel nie.

Studentepret lewer 'n belangrike bydrae tot die genot en voorreg om jonk te wees. Die kortstondige studiejare gaan so gou verby dat 'gesonde' pret en vrolikheid ter wille van gabalanseerd-menswees, onontbeerlik is.

Alle plesier en genot is egter nie gesond nie. Soos daar 'n tyd en plek vir alles is, is daar 'n perk aan alles. Niemand het nog ooit beswaar gemaak teen die tipiese Karnavalgees wat tans op die kampus heers nie. Ons maak wel beswaar teen onbehoorlike gedrag. DRONKENSAP, VANDALISME EN CHAOS IS NIE DEEL VAN KARNAVAL NIE! En ons durf nie swak gedrag aan Karnaval toeskryf nie.

In 'n verligte eeu durf ons nie Karnaval hou met die goeie doel om R120 000 ten bate van USKOR in te samel en daarmee basta lê. Dit sou 'n ernstige refleksie op ons integriteit werp. Hoe kan ons dit moreel regverdig om geld ten bate van die opheffing van die bruin gemeenskap in te samel en met die bereiking van ons doel 'n swak voorbeeld aan hulle stel?

Buitestanders besef nie werklik hoe hard die karnaval-komitee en al die organiseerders in die verskillende koshuise werk om van Karnaval 'n finansiële sowel as 'n sosiale sukses te maak nie. Ons opregte dank vir hul onbaatsugtige ywer.

Die A.C.S.V. het reeds verlede jaar skerp reageer teen veral die misbruik van drank. By wyse van briewe in *Die Matie* het hulle hul misnoeë uitgespreek teenoor die algemene tendens om Karnaval-plesier met losbandigheid te vervang.

Die Studenteraad sowel as die Karnavalkomitee het standpunt ingeneem teen die misbruik van drank en stappe is gedoen om te probeer verhoed dat studente hulself te buite gaan. Baie dankie aan bogenoemdes vir dié maatreëls.

Die Karnavalkomitee of Studenteraad is geen polisiesmanne nie. Daarom is dit elkeen se morele plig om na hom/haarself te kyk.

Van ons kant vra ons mooi: Geniet Karnaval met volle oorgawe, maar ter wille van Stellenbosch én uself, moenie deur u swak gedrag 'n wrange smaak aan Karnaval gee nie. Selfs een enkele geval kan aanleiding gee tot 'n misopvatting van die gees wat tradisioneel by hierdie universiteit heers.

As ons ons beskawingspeil skade aandoen, is Karnaval geen aanwys vir ons nie. Die doel heilig nie altyd die middel nie! Geniet die Karnaval op 'n gesonde manier!

REDAKSIE 1979

HOOFREDAKTEUR: LOUIS HEYNEMAN, Redaksiekantoor: Langenhoven-sentrum 436 en 438. (Tel. 5979) Christellahof 16, Victoriastraat. Boodskappe: Sekretaresse, Studenteraadskantoor, LSS (Tel. 3702).

ASSISTENT-HOOFREDAKTEUR: KOBUS PIENAAR, Concord 24 (Tel. 2045).

ADVERTENSIE-BESTUURDER: PIETER IMMELMAN, Helshoogte A515. (Tel. 4380).

AKTUELE REDAKTEUR: JOHN VAN BRED, Louwstraat 3. (Tel. 3578).

NUUSREDAKTEUR: JOHAN LÖTTER, Eendrag. (2137).

INTERUNIVERSITÊRE REDAKTEUR: MAARTEN MITTNER, Eendrag. (2136).

SPORTREDAKTEUR: KWARTUS SIEBERHAGEN, Dagbreek. (Tel. 3633).

SOSIALE REDAKTEUR: DEON VAN NIEKERK, Son Vida 205.

KUNSREDAKTEUR: ABEL PIENAAR, Paul Krugerstraat 2.

TAALREDAKTEUR: ANDRIES CALITZ, Die Laan 18.

HOOFFOTOGRAAF: MARIUS GREEFF, Van Riebeeckstraat 40. (Tel. 4349).

SUB-REDAKTEURS, NUUS: ERIKA VAN ROOYEN, Hoflaan 14 en COENRAAD PIETERSE, Eendrag.

SUB-REDAKTEUR, INTERUNIVERSITÊRE: GERHARD BARNARD, Majuba.

SUB-REDAKTEUR, SPORT: LE ROI STEENKAMP, Dagbreek (3633).

SUB-REDAKTEUR, KUNS: PAUL CILLIERS, Dagbreek.

NUUSVERSLAGGEWERS: Francois van der Merwe, Ilse de Villiers, Anton Kruger, Henk Rauch, Johan Müller, Nelis van Rensburg, Pieter van Niekerk, Bennie Zietsman, Agnes Hager.

INTERUNIVERSITÊRE VERSLAGGEWERS: Johan Swarts, Anton Bruwer, Koos Sieberhagen, Winifred Botha, A.D. van Niekerk.

SPORTVERSLAGGEWERS: Kobus Basson, Ian Theron, J.W. Loubser, J.P. Marais, Anne-Lise Lamont, Nico Roux, Barend Vos.

SOSIALE VERSLAGGEWERS: Mariette Streicher, Elbert Uys, Launa Marais, I. Naudé, Jeanne Jordaan, Deon Roussouw.

KUNSVERSLAGGEWERS: Maria Rautenbach, Morlette Lindsay, Japie Pienaar, Rachelle Greeff, Linda Jacobs, Willem Möller.

FOTOGRAWIE: Piet Borman, Maarten Joubert.

SPOTPRENTTEKENAARS: Thomas Tyler, Koos van der Riet.

VERSPREIDERS: Wynand Fourie, Nico Steyn, C.L. van Schalkwyk.

uit die studenteraad

JOHN VAN BRED, BERIG:

TEN spyte van verskeie versoeke aan al die SR-lede om 'n duidelike uiteensetting oor die rol van die SR, het die voorsitter, mnr. Jan de Wet, dit weer eens nodig geag om die SR hieroor te aktiveer. In 'n mosie onder 'dringende voorstelle' het mnr. de Wet die SR versoek om in kamera te vergader om finaal oor die rol van die SR uitsluitel te kry.

Die Matie wil ook langs hierdie weg die hoop uitspreek dat daar nie langer hiermee gesloer sal word nie. Na verlede jaar se debat op die kampus is die SR dit aan die studente-unie verskuldig om nou met 'n duidelike beleid t.o.v. hul eie rol na vore te kom.

EREKLEURE

Die mosie waarin mnr. Tollie Oosthuizen sy misnoeë oor die gedrag van sekere SR-lede op die uitspattige SR-partytjie verlede jaar uitgespreek het, het heelwat reaksie van die SR ontlok.

Mnr. Oosthuizen het gevra dat drie van die vorige SR-lede en erekleure-draers, mnr. Fanie Berg, Leon Oosthuizen en Hannes Koegelenberg, hulle erekleure ontnem word. Ter motivering van dié mosie het hy gesê dat om die hoër van die erekleure te handhaaf, dit nodig sou wees dat bg. here se erekleure ontnem word.

Mnr. Piet Stofberg het gevoel dat daar nie onnodig kras teenoor nêr drie van die lede opgetree moet word nie. Dié saak is in elk geval goed genoeg in die pers afgehandel. Mnr. Frans Roolse het 'n amendement op dié mosie

ingedien waarin die SR sy misnoeë oor die hele aangeleentheid uitspreek, maar nie die drie lede se erekleure ontnem nie. Die gewysigde mosie is met agt vir en twee buite stemming aanvaar.

DRANKMISBRUIK

Mnr. Etienne Rabe het 'n mosie ingedien waarin die SR die Karnavalkomitee ten volle steun in hul poging om drankmisbruik tydens Karnaval te bekamp en 'n sterk beroep op die studente gedoen om ten opsigte hiervan saam te werk.

JOHN VAN BRED, GESELS MET

Poppie sit tonge aan die praat

MATIE — GESPREEK

ELSA Joubert se nuutste boek, *Die Swerfjare van Poppie Nongena*, is nie net in literêre kringe met groot belangstelling ontvang nie, maar het ook onder akademici hier op Stellenbosch 'n heftige polemieë ontteken. Heelparty akademici het hieraan deelgeneem, maar prof. J. Degenaar (Staatsfilosofie) en prof. S. Terreblanche (Ekonomie) was die diepste hierby betrokke. Alhoewel beide saamstem oor die geslaagdheid van hierdie werk as 'n getroue beeld van ons Suid-Afrikaanse samelewing, het verskeie punte van sieningsverskil by die twee professore na vore gekom.

Prof. Degenaar het afgeskop met die polemieë in *Die Burger*, waarin hy die groot bydrae wat Poppie Nongena tot die Afrikaner se politieke bewussyn gelewer het, geprys het. "Poppie Nongena het op 'n besondere wyse ons oë oopgemaak vir die 'strukturele geweld' in ons maatskappy". Volgens prof. Degenaar is "strukturele geweld" die diskriminerende wette wat deur die blankes gemaak is om die lewe van die nie-blanke te reguleer tot voordeel van die blanke wetgewers.

Prof. Degenaar het egter op 'n baie belangrike aspek gewys, naamlik dat hy die term in 'n figuurlike sin gebruik. Daarmee wil hy nie 'n morele regverdiging vir 'n geweldadige omverwerping van die status quo gee nie. Hy gee ook toe dat daar meer as bloot die politieke strukture betrokke is, maar sê dat die politieke die maklikste herkenbaar is i.t.v. geweld en verantwoordelikheid.

Wat sy persoonlike posisie betref, wys prof. Degenaar daarop dat hy hom nóg by die Afrikaner Establishment nóg by die Engelse Establishment tuis voel. As akademikus kies hy 'n "derde weg" waarin hy 'n kritiese houding teenoor beide kan handhaaf.

Prof. Terreblanche het met felle kritiek hierop geantwoord. Hy wys daarop dat prof. Degenaar met 'n baie gevaarlike neo-marxistiese term speel. Die term "strukturele geweld" dwing die gebruiker tot 'n morele regverdiging van 'n revolusionêre omverwerping van die status quo. Hy meen dat prof. Degenaar die term nie genoegsaam omskryf het nie en dat sy keuse vir evolusie teen revolusie hol klink.

Dan beskuldig hy prof. Degenaar van eensydigheid. Prof. Terreblanche wys vier strukture (politiek, ekonomie, kultuur en Derde Wêreld) uit wat baie nou vervleg is en nie ten koste van mekaar oorbeklemtoon kan word nie. Prof. Degenaar lê daarenteen te veel klem op die politieke struktuur.

Prof. Terreblanche het ook 'n aanval op prof. Degenaar se persoonlike posisie gemaak. Prof. Degenaar is nie konsekwent in sy keuse van 'n "derde weg" nie, omdat hy hom ideologies met die Engelse Establishment vereenselwig.

John van Breda het met beide professore gaan gesels n.a.v. hul polemieë om sodoende meer lig te werp op die probleme wat na vore gekom het.

Prof. Degenaar, waarom het u juis van so 'n omstrede term soos "strukturele geweld" gebruik gemaak? Is daar nie soortgelyke begrippe waarvan u gebruik kon maak nie?

Ek was verlede jaar besig met 'n filosofiese analise van die begrip "geweld". As onderafdeling het onvermydelik die gebruik van die term "strukturele geweld" aan die orde

gekom. By die lees van Poppie Nongena het ek gerealiseer dat dit 'n goeie illustrasie is van wat met hierdie term bedoel word. Gesien die nie-marxistiese oorsprong van dié term is dit minder omstrede as wat die kritici voorgee. Nogtans het dit 'n skerpte wat doelbewus in die spel gebring is om die aandag van die leser te trek. Daar is geen ander woord wat as substituuat kon dien vir 'n goeie metafoor nie.

'n Metafoor nooi die verbeelding uit om oor 'n verdere ontginning van die beskrywing deel te neem. So kon die strukturele geweld slaan op die strukture se onregverdigheid, of hul stomheid, of hul onverbiddelikheid, of hul pynveroorlopende aard, of hulle vermoë om die verwerkliking van menslike moontlikheid te verminder, of hulle deurdringende bemoeïing, of die feit dat die onderdaan geen deel het in die vorming daarvan nie.

Prof. Terreblanche is huiwerig om u metaforiese gebruik van dié term te aanvaar. Hy is van mening dat dit u sou dwing tot 'n morele regverdiging van 'n geweldadige omverwerping van die status quo. U antwoord hierop asseblief:

Prof. Terreblanche ken verkeerdelik aan die metafoor slegs één betekenis, en dan nog boonop 'n marxistiese betekenis, toe. En dit is duidelik nie my bedoeling nie. Indien dit verkeerdelik sô opgevat word, dan sou 'n mens kon aflei dat daar iets van 'n regverdiging van revolusionêre optrede in is.

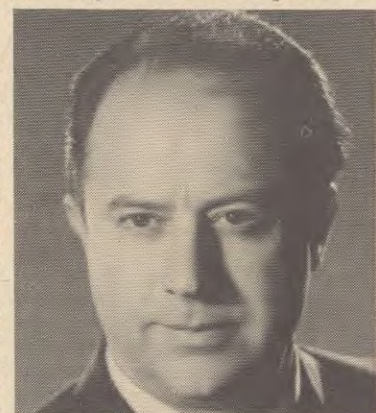
My bedoeling is presies die teenoor gestelde, naamlik om 'n bydrae te lewer om gedagtes van geweldadige omverwerping uit te skakel deur dit wat daartoe aanleiding gee, naamlik die "geweld" van die strukture, doelbewus en sistematies teen te gaan.

Een van prof. Terreblanche se hoofpunte van kritiek is dat u eensydig is in u hantering van die term strukturele geweld. Is dié kritiek geregverdig?

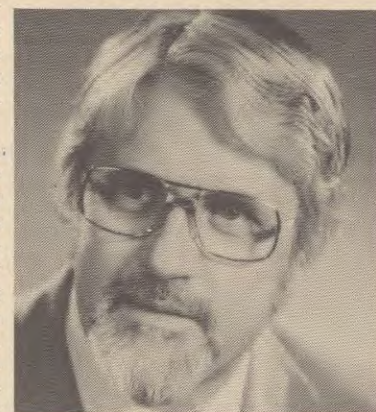
Die kritiek van eensydigheid sou korrek wees indien ek uit onkunde die ander strukture uitgelaat het of dit doelbewus sou ontken. Feit is egter dat ek met die moontlikheid van agt strukture gewerk het, naamlik die politieke, ekonomiese, sosiale, kulturele, etniese, burokratiese, familie- en klas-strukture.

Maar ek het besluit om net één struktuur uit te lig, gegee die lengte van die eerste brief en die belangrikheid van die verbinding van die politieke struktuur met die verantwoordelikheid van die Afrikaner wat as stemgeregtigde burger die politieke mag in die hande het.

Prof. Terreblanche is ook van mening dat u nie daarin slaag om werklik "los" te wees in u soeke na 'n "derde weg" van politieke onverbondenheid nie. In watter mate sou u sê het u hierdie "derde weg" konsekwent bewandel en

PROF. J. DEGENAAR

PROF. S. TERREBLANCHE

hoe effektief is dit om vanuit so 'n onverbonde posisie te werk vir verandering van die strukture?

Die konsep van 'n "derde weg" het na vore gekom in aansluiting by 'n verskraling van politieke deelname tot die ongelukkige keuse tussen Afrikaner- en Engelse Establishment. I.t.v. hierdie vereenvoudigde teenstelling het ek reg op 'n derde weg, en meen dat ek dit konsekwent bewandel het.

Baie belangrik is dit om te realiseer dat politiek nie identies is met party-politiek nie. Politiek is veel ruimer en het, onder andere, te doen met die soeke na regverdigheid en die handhawing van orde, "making and keeping life human" en hieraan kan ons almal vanuit verskillende hoeke deelneem. Dit geld vir my as onverbonde politieke filosoof, vir Elsa Joubert as skryfster, en vir alle nie-blankes wat nie in die verskoolde teenstelling van Afrikaner- en Engelse Establishment inpas nie. Sentraal tot die politiek is solidariteit met die veronregtes.

Effektiwiteit in die sin van direkte mag om strukture te verander (soos in die kabinet byvoorbeeld) het onverbondes natuurlik nie. Indirekte mag het ons almal wel, deurdat daar invloed van ons uitgaan — positief of negatief — t.o.v. gesindhede en die kweking van verant-

(Vervolg op bl. 5)

GOEIE MENSEVERHOUDINGS- ELKE MATIE SE PLIG

“GOEIE gesindhede kom nie tot stand deur 'n regeringsverklaring of deur wetgewing nie — dit begin by die haarwortels van 'n samelewing in die dag-tot-dag kontak tussen mense.” Dit was die woorde van die Vise-Rektor, prof. M.J. de Vries, tydens 'n onlangse huiskomitee-konferensie.

Hiermee het hy aansluiting gevind by 'n toespraak wat hy verlede jaar voor 'n aantal oud-Maties gelewer het. Hy het dit aan hulle gestel dat, hoewel hedendaagse studente blootgestel is aan die invloed van 'n strewe na materiële welvaart en tegniese vooruitgang ten koste van fundamentele waardes, Stellenbosers 'n gesindhede van positiewe en kritiese bevestiging openbaar. Die godsdienstige, morele en politieke lewe word deurdringend ondersoek met die oog op die funksionaliteit daarvan in die praktyk. Studente is meer toekomsbegaan en -georiënteerd en poog om 'n positiewe bydrae te lewer. Prof. de Vries het gevra dat die gemeenskap bewys sal lewer van hul vertroue in die studente en hulle sal help in hul soeke na blywende waardes.

LEWENSWYSE MOET Aangepas WORD

Prof. de Vries het die probleemveld van die tagtigerjare vir die huiskomitees omlin en terreine waar verbetering moontlik is, uitgewys. Aanpassing is noodsaaklik ten opsigte van ons werkswyse. Groter produktiwiteit word vereis — ook van studente — met die hoop om dit blywende inslag te laat vind. Ons lewenswyse moet aangepas word. Gesien teen die agtergrond van ons totale situasie, moet die verwagtinge wat deur 'n te hoë lewenstandaard geskep word, afgeskaal word. Uitvloeisels hiervan verskyn op ons kampus in die vorm van onnodige aanhou van motors (dikwels onwettig ook), min respek vir 'n ander se eiendom, onnodige en uitspattige funksies en dikwels oormatige drankgebruik.

WAARDIGE OPTREDE NOODSAAKLIK

Ons denkwys sal ook al hoe meer gelei moet word deur die eise wat ons land in 'n bedreigde posisie in 'n oorgangstydperk aan ons stel. Prof. de Vries het gevra dat positiewe klanke van Stellenbosch se studente en studente-

leiers moet uitgaan deurdat takt, eerbied en respek ons persoonlike optrede moet oorheers. Ons moet beseft dat onwaardige en onbeskofte optrede nie by 'n verantwoordelike burger en 'n Christen pas nie. Onwaardige gedrag, of die krenking van iemand se menswaardigheid, is 'n daad van sabotasie teen 'n vreedsame toekoms.

Die grootste voedingsbron van die Universiteit van Stellenbosch is die Afrikaanssprekende bevolkingsgroep. Die Universiteit het 'n verantwoordelijkheid en roeping teenoor die Afrikanergemeenskap om rigting aan te dui. Stellenbosch se krag as vormingsentrum is daarin geleë dat hy enersyds vervreemding van sy voedingsbron vermy en andersyds die moontlikhede van die Afrikanerwaardes en -tradisies met intellektuele waagmoed ontgin en tot 'n ryker en meer universeel-geldige inhoud ontwikkel.

Thomas Tyler '79

... En toe sê Jan vir my: “Hoekom sal ons die enigstes wees wat nie 'n vlot het nie?”

Twee professore verskil skerp oor “Strukturele Geweld”

(Vervolg van bl. 4)

woordelike politieke bewuswording. Poppie Nongena behoort nog tot die Afrikaner Establishment nog tot die Engelse Establishment, maar laat ons nie die fout maak om die politieke relevansie van hierdie menslike boek te onderskat nie.

Prof. Terreblanche: U sê dat Poppie Nongena vir ons vernaamlik vier strukture van ons samelewing blootlê. Hier van sê prof. Degenaar is die politieke struktuur die maklikste om te herken in terme van geweld en verantwoordelijkheid. Sou u ook aan enige van die strukture 'n swaarder gewig wou toeken?

Ek stem beslis nie met prof. Degenaar saam dat geweld en verantwoordelijkheid makliker in die politieke struktuur herkenbaar is nie. Soos gewoonlik verskaf hy geen redes vir hierdie tipiese Degenaar-veralgemening nie. Sy

stelling herinner sterk aan die propagandaset waarmee die English Establishment ons in veral die vyftigerjare om die bos probeer lei het. Ek verwys na die ou (en lank reeds gediskrediteerde) liberale standpunt as sou die ekonomie 'n amorele terrein wees (omdat ekonomie se wetmatigheid glo daar geld!) en as sou morele oorwegings net op die politieke terrein ter sprake kom! My standpunt is dat morele oorwegings op elke terrein van die menslike lewe ter sake is en oral dieselfde waaksaamheid ten opsigte van ons verantwoordelijkheid verg.

U vra of ek aan een van die ander strukture (bv. die ekonomiese) 'n swaarder gewig wil toeken as aan die politieke struktuur. Alhoewel ek graag toegee dat die inisiatief vir evolusionêre verandering steeds vanuit die politieke struktuur sal moet kom, wil ek die

swaarste gewig nie aan een van die geïsoleerde strukture toeken nie, maar wel aan die geheel of die gesamentlike struktuur van die Suid-Afrikaanse probleemituasie.

Ek het dit in my tweede brief omomwonde gestel dat mense wat hulle vir diepgaande en omvattende strukturele veranderinge op 'n evolusionêre wyse beywer, bewys moet lewer dat hulle 'n gebalanseerde totaalbeeld van ons probleemituasie kan vorm. Prof. Degenaar se oorbeklemtoning van die politieke struktuur (ook in die drie briewe wat hy geskryf het ná ek hom vriendelik versoek het om dit nie te doen nie) het bewys dat hy nie só 'n geheelbeeld kan vorm nie. (Hy het darem self toegegee dat sy kennis van ekonomiese en Derde Wêreldaangeleenthede so ontoereikend is dat hy die beperkings wat deur die “dwang” van hierdie strukture in die

weg van politieke verandering geplaas word, nie na wense kan peil nie).

Sonder 'n totaalbeeld en sonder kennis van die onderlinge vervlegting van strukture kan 'n mens natuurlik nie die “trade-offs” definieer wat gemaak sal moet word om langs evolusionêre weg na groter verteenwoordiging en regverdigheid te beweeg nie. Praktiese voorstelle omtrent watter (pynlike) opofferings gemaak sal moet word ter wille van 'n humanisering van byvoorbeeld die politieke struktuur is dan ook opvallend afwesig in prof. Degenaar se briewemarathon. Dit is dan ook geen wonder dat sy eensydige en ongespesifiseerde pleidooi landswyd so 'n sterk kontraproduktiewe effek gehad het nie.

Prof. Degenaar het dit duidelik gestel dat hy die term “strukturele geweld”

(Vervolg na bl. 6)

Neem Kennis

GEDURENDE die vakansie het 'n hele paar redaksieposte vakant geraak. Aansoek om die volgende poste word ingewag:

Advertensiebestuurder
Sub-redakteur, Sport
Drie sportverslaggewers
Sosiale verslaggewer
Fotograaf
Sekretaresse

Hierdie is 'n gulde geleentheid vir almal wat joernalistieke ondervinding wil opdoen. Rig aansoek met toepaslike ondervinding asook die redes waarom u in so 'n pos belangstel aan: Die Redakteur, Die Matie, LSS. Die sluitingsdatum vir aansoek is Vrydag, 8 Maart 1979.

Eerstejaar-studente is welkom!

'n VAKATURE het ontstaan op die Publikasiekomitee. Belangstellendes moet hul aansoek rig aan die Voorsitter, Publikasiekomitee, Studenteraadskantoor, L.S.S., Stellenbosch.

Aandag alle Maties!

Prof. Louw van die Dept. Staatsleer sal op Woensdag 28 Februarie 'n SAAK vergadering oor die Toestand in Iran toespreek. Die vergadering vind plaas in die leeskamer van die L.S.S. en sal om 1.20 nm. in aanvang neem.

DIE BESTE BURGER IN DIE KAAP IS BY KENTUCKY

Die volledige Colonel Burger – gewoon of met kaas. Gemaak op aanvraag van gesonde, voedsame bestanddele en afgerond met 'n watertand sous.

- Vars gebakte broodjies geur met heerlike sesam-saad.
- Vars gekapte uie maak jou Burger nog lekkerder.
- Dun skyfies ingelegde komkommer vir daardie ekstra geur.
- Skyfies van die sappigste tamaties maak 'n Burger om van te droom.
- 'n Groot porsie brood, vars slaai.
- Jy verkies jou Burger met kaas? Dis die geurigste, heerlikste cheddar.
- Eenhonderd persent suiwer beesvleis-frikadel, vinnig gerooster om sappig geurig te bly.
- Die Colonel se spesiale sous. 'n Verloklike geur wat jou mond laat water.

Kolonel Sanders se resep

Colonel Burger
Kry jou Colonel Burger nou by jou naaste, Kentucky Fried Chicken-winkel. 'De vingerlek-tekst'

perspektiewe en dinge

'n **R**ESTAURANT is 'n interessante plek; vra my, ek weet. Gedurende die vakansie het ek 'n poging aangewend om 'n paar sente in so 'n eetplek te verdien. Een van die hongeriges, 'n Switser, sal ek nog lank onthou.

So tussen sy gebroke Engels en my skerwe Frans deur, begin ons toe bietjie gesels oor Suid-Afrika en al sy toeriste-wonders. Tot my spyt moes ek as Kapenaar, gebore en getoë in die Boland, toegee dat ek maar min van die besienswaardighede self gesien het. Ons is net so gewoond aan die veelbesproke wonders om ons as die Stellenbossers aan studente. 'n Ou gebou in die middel van die florerende sake-area is dikwels net so 'n oorlas as wat studente blykbaar vir ons dorp se verkeerspolisie is.

KNAPITALISME

Laat ek eers terugkeer na die Switserse oubaas met sy kiere en wit hoed. Die res van Suid-Afrika — Johannesburg, Pretoria en die Kruger-wildtuin is toe ook by die gesprek betrek. Die ouerige man was nie van plan om al die blink plekke van ons land te besoek nie, "want sien", het hy in Frans gesê, "je suis knapitaliste". Die basis van die woord is natuurlik afkomstig van die Duitse woord "knapp".

Die omskrywing "knapitalis" het my dadelik aan studentwees laat dink. Om op Stellenbosch te wees beteken vir baie van ons 'n knapitalistiese lewenstyl. Ek behoort seker te sê dit geld vir 'n groot klomp van ons.

WAAR'S DIE DAE?

Dinge raak nie juis goedkoper nie; waar's die dae toe my ma my met 'n

tiensent winkel toe gestuur het om 'n brood te koop — dit nogal met die woorde: "Bring terug die kleingeld, hoor"? Studentwees is nie meer net sorgvrye dae langs Coetzenburg se waterstroom nie — dit kos reeds baie en gaan nog meer kos in die nabye toekoms.

Studiekoste word dikwels slegs gemeet aan klas- en losiesgeld en 'n boekwinkelrekening of twee. Daar is natuurlik meer as dit; dink maar aan die Karnavaldanse (wat elke jaar so 'n rand of twee duurder word), petrol, partytjies en plesierwyn. Ek wens dit is

maar min waarde as ons met luuksheid en gemak grootgeword het.

HERKOU MAAR HIERAAN

Beoefen knapitalisme en verhoed kommunisme. Ek het seker nie die grootste footjie van die Switser ontvang nie, maar hy het my iets gegee om te herkou en ek hoop om nie die koutjie uit te spoeg nie.

MOEITE KAN LEKKER WEES

Die Karnaval is niks anders as diefstal helder oor dag nie; altans, so sê baie van ons. Mense kla dat daar nie 'n end is aan die melkery nie.

HOOFDOEL VAN KARNAVAL

Die organiseerders van die Karnaval raak byna fanaties oor hul suksesobsessie. Vir hulle gaan dit sekerlik nie oor die plesier wat die studente daaruit kan kry nie (in elk geval nie in die eerste plek nie). Nee my lieve lesers, u sal weet waarom dit gaan. Dit is ook reg so, want dit is die hoofdoel van Karnaval.

Die groot probleem is dat daar sommige van ons is wat mal genoeg is om al die werk te doen. Andere sit soos parasiete en wag; miskien is daar tog iets te ase. Aan die spanpoging dink die sulkes min of nooit.

Een van ons SR-lede het vir ons 'n goeie voorbeeld gestel deur sy aktiewe deelname. Hy put plesier daaruit om diens te doen aan sy gemeenskap. Hoewel hy hard besig was om te werk aan die totstandkoming van ons eie Radio Matie (wat eersdaags in werking sal tree), het hy kans gesien om deel te neem aan sy koshuis, Libertas, se reklame-set. Hy was een van sewentien wat van Pretoria tot onder in Stellenbosch gedraf het om die land bewus te maak van ons Karnaval. Asof dit nie genoeg is nie, het hy, man alleen, meer as 300 Akkerjolle verkoop. Dit is meer as wat die meeste van ons kan sê.

DIE MAKLIKSTE PAADJIE

Ons kla maklik oor die duur motor-kompetisie-kaartjies en bring die boekie vol-vol terug Stellenbosch toe. Ons los die Akkerjol-verkope vir die eerstejaars, want dit is benede ons waardigheid om op die straathoek te staan en elkeen wat voorkom by te dam. Dit lyk vir my ons word bang dat moeite dalk lekker kan raak. Daar moet mos altyd iets wees om oor te kla.

As ons SR-lede sulke voorbeelde kan stel, het dit darem laat in die aand geword vir die sommige wat steeds weier om betrokke te raak.

my kaarte op die tafel te sit en my verbondenheid sonder doekiesomdraai bekend te maak.

Prof. Degenaar is klaarblyklik nie, daartoe bereid nie en maak daarop aanspraak dat hy 'n onpartydige en "vryswewende intellektueel" is.

Alhoewel ek binne 'n bepaalde raamwerk werk en dit prontuit erken, het ek 'n lang rekord van kritiese opmerkings na links en na regs ten opsigte van persone, instansies en standpunte wat sowel binne as buite hierdie raamwerk staan. Prof. Degenaar sê daarenteen dat hy onverbonden is en buite enige politieke raamwerk staan, maar sy kritiek vertoon so 'n opvallende eensydigheid en selektiwiteit dat dit sy beweerde onverbondenheid — wat my betref — baie verdag laat voorkom. Hy sou aan geloofwaardigheid kon wen indien hy die briewekolomme in die Engelstalige koerante sou gebruik om die opvallende leemtes in die nuwe PFP-grondwet aan die kaak te stel. Iemand met 'n pen so skerp soos syne (en oor 'n onderwerp waarvan hy wel kennis dra) sal die seile van die Van Zyl Slabbert-skippe tog met 'n enkele briefie slap aan flarde kan laat hang.

kobus pienaar

al wat ek nou kon noem. Sonder al die lekker kan studentwees ook nie juis "studentwees" genoem word nie. 'n Mens is immers net een maal jonk en ook net een keer jonk op Stellenbosch.

Ons moet egter almal begin knapper werk met die sakgeldjies. Het u al die woorde "soli deo gloria" op 'n randmunt raakgesien? Draai die muntstuk so 'n slag in u hand om en kyk hoe die wapen van ons land lyk voordat u daardie onnodigheidjie koop. (Ek klink seker nou soos 'n Bonus-obligasie-advertensie, maar dit is waar.) Geld het

terrein te beskryf nie. Ek verkies om eerder van die "wetmatigheid" of "dwang" van die betrokke strukture te praat. Die "dwang" wat in die relevante strukture teenwoordig is, kan as "onverdedigbaar", "ongewens", "verwyderbaar", "onmenswaardig" of in meer positiewe terme gediagnoseer word. In 'n moderne, geordende gemeenskap kan die "onverdedigbare" en "onmenswaardige dwang" van die bestaande strukture natuurlik nie holderstebolder en oornag verander word nie. Ek is egter baie sterk ten gunste van ingrypende en omvattende strukturele veranderinge waardeur die heersende strukture langs evolusionêre weg "gebuig" moet word om meer humane en regverdige strukture te skep.

Die tempo van die proses is egter uiteraard van deurslaggewende belang. As dit vir 'n te lang tyd te stadig is, kan dit tot geoorloofde ontevredenheid en periodieke opstand lei. As dit egter weer te vinnig is, kan "trade-offs" geforseer word waarvan die sosiale koste die sosiale voordele te ver oortref. Dit kan tot ontworteling en selfs tot chaos lei. Dit is seker die les wat Iran ons leer. Maar wat Suid-Afrika betref, is ek egter van mening dat daar nog heelwat ruimte is om die proses van strukturele verandering te versnel. Ek het dan ook gewaarsku dat ons nie durf toelaat dat daar langer gras onder ons voete groei nie. In ons onvermoede tyd om die giewende tempo van strukturele veranderinge te bepaal, is onderhandelingspolitieke natuurlik onvermydelik — maar dit is nog lank nie die alfa en die omega nie.

Beide van u staan "humanisering" en "strukturele verandering" voor, maar tog verskil u benadering fundamenteel van prof. Degenaar s'n. U verkies om van binne 'n bepaalde politieke party (die NP) te werk, terwyl prof. Degenaar "los" van enige party te werk wil gaan. Wil u nie meer uitbrei oor die effektiwiteit van beide benaderings nie?

Ek glo nie prof. Degenaar se strategie word korrek getipeer deur te sê dat hy "los" van enige politieke party te werk gaan nie. Miskien is die verskil tussen my en sy benadering nie soseer in ons onderskeie strategieë geleë nie, maar wel in die wyse waarop elkeen van ons ons strategie aanbied. Ek is bereid om

(Vervolg van bl. 5)

metafories gebruik en daarom nie 'n geweldadige omverwerping van die status quo voorstaan nie. U is nogtans huiwerig om die aard van die diskriminerende wette op politieke terrein met dié term te beskryf. Hoekom?

Geweld is 'n woord met 'n sterk emosionele lading. Sulke woorde is uitgeknipt vir demagogiese doeleindes. Selfs al bedoel prof. Degenaar nie om die omverwerping van die bestaande orde met sy "metaforiese" gebruik van die woord te regverdig nie, kan hierdie gebruik in ons gekompliseerde samelewing gevaarlike kragte losmaak, kragte wat ordelike en vreedsame veranderinge ernstig kan ondermyn. Ek het my nog altyd verset teen enige optrede of taalgebruik, uit watter oord ook al, wat na my mening geweldadige konfrontasie in ons land in die hand kan werk. Mense wat van geweld praat, moet daarmee rekening hou dat die chaos wat uit so 'n konfrontasie sal voortspruit, vir al Suid-Afrika se inwoners 'n potensiële rampspoed inhou wat waarskynlik sonder historiese analogie sal wees.

'n Mens moet nie net vra na die bedoelinge waarmee 'n woord gebruik word nie, maar ook na die moontlike uitwerking daarvan. As ek prof. Degenaar se skoktegniek in die gebruik van die term "strukturele geweld" as 'n vorm van "terrorisme" bestempel, sal my teken onttellend reageer. Ek sou hy seker sy kritiek kan verweer deur te sê dat ek dit maar net in die metaforiese sin van die woord bedoel. My verontskuldiging sal my egter nie van blaam onthef indien ander mense aan prof. Degenaar daardie soort behandeling gaan uitteem waarmee dade van terrorisme normaalweg mee bekamp word nie. Dit is een ding om 'n term soos "strukturele geweld" in 'n relatief ongevaarlike samelewingsopset soos dié in Wes-Europa of die VSA rond te gooi. Dit word 'n perd van 'n ander kleur as 'n akademikus van naam dit doen in die pruttende kookpot van die Afrika-konteks. Sou u dié term gebruik om die knellende karakter van strukture op ekonomiese terrein te beskryf?

Soos uit my vorige antwoord blyk, is ek hoegenaamd nie gewillig om die term "geweld" te gebruik om die strukture op of die politiek of die ekonomiese

Ou Wyn in Nuwe Vate . . .

HY het so baie tyd vir 'n ander.

Kan daar iets mooier van 'n mens gesê word? Met jou tyd, stel jy jou kosbaarste besitting tot 'n ander se beskikking. Want die tyd wat jy gee, is onherroeplik; jy kry dit nooit weer terug nie. Om tyd te gee, is daarom om 'n deel van jou lewe te gee.

Dit leer God ons ook. Hy het altyd tyd vir 'n mens. Die Bybel praat van 'n God wat nooit haastig is nie; wat net een maal aan die hardloop gaan — en dan om Sy verlore seun met grenselose blydskap terug in die Vaderhuis te verwelkom. In Christus leer ons Hom ken as die Goeie Herder wat Sy hele lewe — en daarom al Sy tyd — vir Sy skape aflê.

ANTON VAN NIEKERK

The other side of the mountain (12)

SO far we have had "Jaws II", "The Revenge of the Pink Panther" and "The Return of the Saint", so I hope you won't mind my jumping onto the bandwagon with "Sisyphus Reincarnated"? After all, if the powers above could never succeed in bumping our hero off in mythology, why should they manage to do so now? Although Sisyphus never did establish himself as darling of the underground, Hades and his cronies held a healthy respect for our lad. When he rolled his rock up the mountainside, many people thought him foolhardy because it was his destiny that the rock should never reach the top of the mountain. What made Sisyphus a memorable figure, however, was that he never forsook his rock.

In similar fashion, his modern counterpart makes no claim to popularity, nor believes his influence on Maties is anything other than peripheral. But as a believer in narrow profit margins, he hopes that by offering perspectives which differ from the one that envisages the student as a sweet creature who is entitled to fiddle while his country is burning, he will knock a chip or two from that wall of complacency. Let us listen to his New Year's resolution.

"Wherever the spectre of asinine authority lifts its head, I want it to be seen. And if, as has happened in the past, first-year girls are not allowed to attend an evening dinner with the Italian consul even after the formal request of a professor, I want students to be made aware of this gross unfairness. When chairmen of societies and editors are threatened in camera, I want students to know what is happening behind their backs. And when a "huiskom" deliberately passes a resolution without the knowledge or assent of the house, I will try and expose it. Rhodie-Muller power cabals must out if there is to be any "oop gesprek".

"Secondly, I will run against the tide of popular sentiment if such sentiment is based on blind faith rather than reason. Clichés I will return in kind — with a dash of spice and just a wee droppie poison for good measure. I am sick and tired of having to listen to dogmatic eulogies on the free-enterprise system, the Church, and separate development; and if my writing smacks from time to time of Marxism, atheism or liberalism, (a strange combination!) it should be seen in this light.

"Finally, I shall be taking a closer look at some of the things which make Stellenbosch unique. It is almost as if we form an island between the two mainstreams of South African life: on the one hand one finds the English-speaking materialists who see everything in terms of £.s.d. (oops, sorry!) rands and cents, while on the other hand there are the Afrikaner nationalists who see everything in terms of Identity. But even an island has its disadvantages. Sometimes it is simply too quiet. We have, for instance, a particularly bad dose of the "Sunday Menace" virus. Suddenly bed seems a better proposition than deserted streets, inactive tennis courts and closed pubs. Yet, for the life of me, I cannot understand why it is that everyone must freak out on rugby during the week and get drunk on Saturday, while the same people shrink from playing sport and drinking moderation on Sunday. What I suggest is —

"Nuff said! That's Sisyphus in a nutshell. And when he gets a little worked up even over small things, don't be too harsh on him. After all, aren't passion and "pret" the prerogative of the student?

JOHN MCCALLUM